

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Dünyada 64 ülkede yaklaşık 110 milyon patlamamış mayın olduğu tahmin ediliyor. Gelişen teknoloji nedeniyle üretim maliyetlerinin düşmesi, mayın üretiminde büyük bir artışa yol açmıştır. 1960'lara kadar kontrollü bir şekilde yerleştirilen kara mayınları, daha sonra haritaları çıkarılmadan ve kayıtları tutulmadan döşenmeye başlandı. Bu durum, mayın temizleme çalışmalarını ve bu mayınların tespit edilmesini zorlaştırdı.

İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre, 1984-2009 yılları arasında Türkiye'de mayınlar ve patlayıcı maddeler nedeniyle 1269 kişi yaşamını yitirdi, 5091 kişi ise yaralandı. Uluslararası Mayın Yasaklatma Girişimi'nin bir sonucu olarak Uluslararası Mayın İzleme Komitesi oluşturuldu. Türkiye'de de Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Sakatlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği, Sosyal Demokrasi Vakfı ve Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği tarafından Mayınsız Bir Türkiye Girişimi adı altında başlatılan bir sivil girişim, çeşitli etkinliklerle mayın sorununa dikkat çekmektedir. 4 Nisan tarihi, Mayın Bilinci Geliştirme Günü olarak belirlenirken, mayın sorununun bir parçası olarak görülen misket bombaları da kampanyaların kapsamı içinde tutularak, 19 Nisan Misket Bombalarına Karşı Uluslararası Eylem Günü ilan edilmiştir.

Mayınsız Bir Türkiye Girişimi, kara mayınları ve bunların yol açtığı sorunlarla ilgili derinlemesine bir araştırma yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırma sonuçlarının "Bilgi Edinme Yasası" çerçevesinde kamuoyuna aktarılması, toplumsal bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesi, mayınlı bölgelerde çocuklar başta olmak üzere sivil halkın mayın tehlikesine karşı eğitilmesi amacıyla 2002 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin Mayın Yasağı Antlaşması'na 25 Eylül 2003 tarihinde katıldığı ve 1 Mart 2004 tarihinde taraf devlet olduğu unutulmamalıdır.

Türkiye'nin 29 Mart 2013 tarihinde verdiği ilk uzatma talebi raporundaki bilgiye göre, toprağa döşeli halde bulunan 839 bin 146'sı anti-personel kara mayını, 164 bin 797'si ise anti-tank mayını olmak üzere toplamda 1 milyon 3 bin 943 adet mayın bulunmaktadır. Mayınsız Türkiye Girişimi kaynaklarına göre, mayın olduğu bilinen illerin tamamı Kürtlerin yoğun yaşadığı kentlerdir: Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Antep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Siirt, Urfa, Şırnak, Tunceli ve Van kentleridir.

24 Temmuz 2024'te, Hakkâri'nin İkiyaka Dağları'nda Sat Gölleri yakınlarında, Tuğlu (Hacıyan) köyüne bağlı yaylada koyunlarını otlatan 32 yaşındaki çoban Bedrettin Düzen,

mayına basarak ağır yaralanmış ve yapılan tüm müdahalelere rağmen hayatını kaybetmiştir. Evli ve üç çocuk babası olan Bedrettin Düzen'in ölümü, bölgedeki mayınların ne denli büyük bir tehlike oluşturduğunu ve ciddi bir ihmali gözler önüne sermektedir. Söz konusu yaylanın yasaklı olmadığı, mayınların bu bölgeye uzun zaman önce yerleştirildiği yerel kaynaklardan teyit edilmiştir.

Özellikle vurgulamak gerekir ki, bu tür olaylarda hukuk sisteminin işlememesi ve soruşturmaların eksik kalması büyük bir sorundur. Bedrettin Düzen'in ölümüne neden olan mayınlar, sadece bir bireyin değil, tüm toplumun güvenliğini tehdit eden ölümcül silahlardır. Gever'de Bedrettin Düzen'in mayına basarak yaşamını yitirmesi, düpedüz bir cinayettir ve bu olayın ardından hukuki süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

Bu trajik olay, Türkiye'de mayınların temizlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması konusunda acil bir eylem planının gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Toplumsal bilinç ve duyarlılığın artırılması için, mayınlı bölgelerde yaşayan sivil halkın güvenliğini sağlanması adına, Bakanlığınızca adli ve idari soruşturmanın başlatılması ve bölgenin mayınlardan temizlenmesi amacıyla gerekli girişimlerde bulunulması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde mayınlı bölgelerin tam olarak haritalandırılması ve kayıt altına alınması için ne gibi çalışmalar yapılmıştır? Güncel durum nedir?
2. Türkiye'de mevcut mayınlı bölgelerin temizlenmesi için Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan projeler nelerdir?
3. Mayın temizleme çalışmaları sırasında kullanılan ekipman ve teknolojiler nelerdir? Bu alandaki yenilikleri takip etmek ve uygulamak için hangi adımlar atılmaktadır?
4. Mayınlı bölgelerde yaşayan sivil halkın, özellikle çocukların, mayın tehlikesine karşı bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi için hangi programlar ve eğitimler düzenlenmektedir?
5. Mayın patlamaları sonucunda meydana gelen kazalarla ilgili olarak kaç adli ve idari soruşturma başlatılmıştır? Bu soruşturmanın sonuçları nelerdir?
6. Mayın patlamaları sonucu yaralanan veya hayatını kaybeden kişilerin ailelerine yönelik ne tür destekler sağlanmaktadır?
7. Türkiye, mayın temizleme ve önleme konularında hangi uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmaktadır? Bu iş birliklerinin kapsamı ve sonuçları nelerdir?
8. Türkiye'nin Mayın Yasaklatma Antlaşması kapsamında verdiği taahhütlerin yerine getirilmesi için hangi somut adımlar atılmıştır?
9. Mayınlı bölgelerin düzenli olarak denetlenmesi ve güvenlik tedbirlerinin artırılması için hangi önlemler alınmaktadır? 2002/2024 yılları arasında mayınların yol açtığı ölüm ve yaralanma sayısı kaçtır?
10. Mayın olduğu bilinen illerin tamamı Kürtlerin yoğun yaşadığı: Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Antep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Siirt, Urfa, Şırnak, Tunceli ve Van olmasının gerekçesi nedir?
11. 24 Temmuz 2024 tarihinde Hakkâri'nin İkiyaka Dağları'nda meydana gelen Bedrettin Düzen'in mayına basarak yaşamını yitirdiği olayla ilgili olarak ne tür adli ve idari

soruşturmalar başlatılmıştır? Bu olayın ardından bölgedeki mayınların temizlenmesi için ne gibi önlemler alınacaktır?

12. Bedrettin Düzen'in ölümünden sonra, benzer trajedilerin yaşanmaması için bölgedeki güvenlik tedbirleri artırılmış mıdır? Hangi somut adımlar atılacaktır?
13. Bedrettin Düzen'in mayına basarak hayatını kaybettiği olayda ihmali olan kamu görevlileri veya kurumlar hakkında herhangi bir hukuki işlem yapılmış mıdır? Bu konuda yürütülecek soruşturmanın durumu nedir?
14. Bedrettin Düzen'in hayatını kaybettiği bölgenin yasaklı olmadığı ve mayınların uzun zaman önce yerleştirildiği belirtilmiştir. Bu konuda Bakanlığınızın sorumluluğu nedir ve bu ihmalin telafi edilmesi için ne gibi adımlar atılacaktır?
15. Bedrettin Düzen'in ailesine, mayın patlaması sonucu yaşadıkları kayıp nedeniyle ne tür tazminatlar ve destekler sağlanacaktır?